

การพัฒนาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

The Development Guidelines for Student Centered Management at the
Schools in Udonthani Municipality

กীরติภรณ์ ศรีทะหา¹, สุรชา อมรพันธุ์²

Keeratipat Sritaha¹, Suracha Amornpan²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

E-mail : bowno_snoopy@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีและ 3) พัฒนาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและ รองผู้บริหารโรงเรียน 28 คน และครู 208 คน สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2561 ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student. Master of Education (Educational Administration). Mahasarakham University, Thailand.

² อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Lecturers in Faculty of Education. Mahasarakham University, Thailand.

* ได้รับบทความ: 11 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 16 มิถุนายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 25 มิถุนายน 2562

Received: May 11, 2019; Revised: June 16, 2019; Accepted: June 25, 2019

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 42 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านครู ด้านนักเรียนด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านผู้บริหารสถานศึกษาผลการประเมินองค์ประกอบพบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีพบว่า สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีโดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับคือ ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านครูและกระบวนการเรียนรู้สภาพที่พึงประสงค์การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับคือด้านการบริหารจัดการด้านนักเรียนและด้านครู 3) ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 48 แนวทาง ประกอบด้วยด้านนักเรียน ประกอบด้วย 10 แนวทางด้านครู ประกอบด้วย 9 แนวทาง ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 8 แนวทาง ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 แนวทาง ด้านผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 8 แนวทาง และด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 6 แนวทางผลการประเมินแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2. การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. การพัฒนาแนวทาง

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) study the indicators of components of the student centered management for schools in Udonthani municipality, 2) study the current state and desirable state for student centered management of schools in Udonthani municipality, 3) development guidelines for student centered management of schools in Udonthani municipality. The study were divided into 3 phases, the first phase was to study indicators of components of the student centered management for schools in Udonthani municipality, assessed the suitability of indicators and components by 5 luminaries, the second phases was to study the current state and desirable state for student centered management of schools in Udonthani municipality, the sample group consisted of 28 administrators and 208 teachers under Udonthani municipality in academic year 2018, the third phases was to develop guidelines for student centered management at the schools in Udonthani municipality, assessed the suitability and possibility of guidelines by 5 luminaries. Descriptive statistics used in this study were average, mainly percentage and modified priority needs index.

The result of this study were found: 1)The indicators of components for the student centered management of schools in Udonthani municipality consisted of 6 components 42 indicators, the components were teacher, student, curriculum, administration organization, learning process and administrator. The suitability of the components overall at highest level. 2) The result of current state and desirable state of student centered management for schools in Udonthani municipality were found the current state of component were overall were at high level and considering each aspect, it was found all aspects were at high level sorting the top three of average from descending order were curriculum, administration organization, teacher and learning process. The result of desirable state for student centered management of schools in Udonthani municipality were found the desirable state of component overall at highest level sorting the top three of average from descending order were administration organization, student and teacher.3)The result of development guidelines for student centered management of schools in Udonthani municipality were 6 components 48 guidelines including student aspect was 10 guidelines, teacher aspect was 9 guidelines, administration organization aspect was 8 guidelines, learning process aspect was 7 guidelines, administrator aspect was 8 guidelines, and curriculum aspect was 6 guidelines. The result of student centered management for schools in Udonthani municipality guidelines assessment by 5 luminaries, the suitability and possibility assessment overall both at high levels.

Keywords : 1. Learning Process Guidelines 2. Student Centered Management 3. Development Guidelines

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1-3) ปัจจุบัน การจัดการศึกษาของไทยยังเป็นแบบศตวรรษที่ 19-20 คือ มุ่งฝึกฝนคนตามความชำนาญเฉพาะทาง เพื่อผลิตแรงงานไปป้อนโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้ระบบการผลิตแบบสายพาน จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ล้าหลัง และทำให้เศรษฐกิจและสังคมของไทยในยุคปัจจุบันพัฒนาได้ช้ากว่าประเทศอื่นๆ หรือมีปัญหาในหลายด้าน จำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูประบบการศึกษาและการฝึกอบรมแรงงานใหม่ทั้งหมด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 64) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่า มาตรา 6 การจัดการศึกษา

ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 26) นั่นก็คือ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้เป็นสิ่งที่นักการศึกษาไทยให้ความสำคัญมานานแล้ว โดยศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี เป็นผู้เริ่มนำมาใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2495-2496 เป็นต้นมา และในระยะต่อมาได้มีการกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กำหนดไว้ในมาตรา 22 ทำให้วงการศึกษามีการตื่นตัวอีกครั้งหนึ่ง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545 : 19) แต่จากการศึกษาข้อมูลการติดตามความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการเรียนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ครูทั่วประเทศมีจำนวนมากกว่า 600,000 คน มีครูจำนวนหนึ่งไม่รู้และยังไม่ได้ทำการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 15)

การประเมินภายนอกรอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ.ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีทั้ง 10 โรงเรียนที่ได้รับการประเมินรอบที่สามระหว่าง วันที่ 1 เดือนสิงหาคม ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 มีการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การปฐมวัย (2-5 ปี) และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากผลการประเมินภายนอกรอบสามตัวบ่งชี้ที่ 1,2,3,4,6,7,8,9,10,11,12 ระดับคุณภาพ ดี ถึง ดีมาก ส่วนตัวบ่งชี้ที่ 5 ระดับคุณภาพ พอใช้ และต้องปรับปรุง โดยจุดที่ควรพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำทั้ง 8 กลุ่มสาระ ต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วน โดยปรับกระบวนการวัดผลของครู พัฒนาการสอน พัฒนาแบบทดสอบ สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน ครูให้มีการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554 : 1-63)

จากผลกระทประเมินการประเมินภายนอกรอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ.ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีทั้ง 10 โรงเรียน ผู้วิจัยได้พิจารณาตัวบ่งชี้ที่ 7-10 ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า อยู่ในระดับดี ประกอบกับปัญหาการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครอุดรธานี ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ยังคงมีครูบางส่วนที่ยึดติดรูปแบบการสอนแบบเดิม โดยเน้นการบรรยายและให้นักเรียนท่องจำเนื้อหา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดได้ปฏิบัติจริงค่อนข้างน้อย โดยครูเหล่านั้นมักจะอ้างว่าจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ได้เพราะขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ เวลา หรืองบประมาณในการจัดการเรียนการสอน มีงานที่รับผิดชอบนอกเหนือจากงานที่สอนมากเกินไป ขาดความรู้และทักษะในการสอน (ธนพร แก้วชารุณ, 2551 : 1) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลหรือโรงเรียนต่างสังกัดให้อยู่ใน

ระดับดีมากหรือดียิ่ง ๆ ขึ้นไปในทุกด้าน อันจะส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

2.3 เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทราบองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

3.2 ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

3.3 ได้แนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี

3.4 เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี และสังกัดอื่น ๆ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จำนวน 12 โรงเรียน ผู้บริหารและรองผู้บริหารโรงเรียน 31 คน และครูจำนวน 456 คน รวมทั้งสิ้น 487 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและรองผู้บริหารโรงเรียน 28 คน และครู 208 คน สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ประจำปีการศึกษา 2561 ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43-44) จำนวน 12 โรงเรียน รวม 236 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบเกี่ยวกับสภาพ

ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 43 ตัวชี้วัดประกอบด้วย องค์ประกอบด้านครู ด้านนักเรียน ด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านผู้บริหารสถานศึกษาผลการประเมินองค์ประกอบ พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีโดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 48 แนวทาง ดังนี้ (1)ด้านนักเรียน ประกอบด้วย 10 แนวทางสรุปได้ดังนี้ นักเรียนเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้รับการฝึกให้มีระเบียบวินัย ได้รับการฝึกการประเมินผลงาน ไร่เร่งแจ่มใส รักการอ่าน รักการค้นคว้า และทันสมัย (2) ด้านครู ประกอบด้วย 9 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากลจัดสื่อการสอนและสภาพแวดล้อมที่จูงใจ เข้าใจนักเรียน ครูจัดเตรียมการสอนที่ส่งเสริมนักเรียน เป็นแบบอย่างที่ดี พัฒนาตนเองเสมอ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น (3) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 8 แนวทาง สรุปได้ดังนี้มีการอบรม ศึกษาดูงานสัมมนาวิชาการด้านการบริหารจัดการ ให้ครูสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนางานต่างๆ ได้ที่วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ มีปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีแหล่งเรียนรู้ มีระบบประกันคุณภาพ แผนการดำเนินงานสอดคล้องตามแผน ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์และระหว่างผู้สอนกับนักเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ห่วงใยซึ่งกันและกัน (4) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 แนวทาง สรุปได้ดังนี้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการอย่างหลากหลาย ฝึกการค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองให้แก่แก่นักเรียน บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเมินผลผู้เรียนหลากหลาย และเสริมสร้าง

ประชาธิปไตย (5) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 แนวทาง สรุปได้ดังนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งมั่นและอุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ที่บังคับบัญชาทุกคนประเมินผลการบริหารงานบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม มีความสามารถในการบริหารวิชาการ จัดงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา และให้การสนับสนุนด้านการวิจัย (6) ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 6 แนวทาง สรุปได้ดังนี้หลักสูตรต้องเอื้อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น หลากหลาย ต่อเนื่อง เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง ผู้เรียนชุมชน และสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรสู่อนาคต มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น กำหนดโครงสร้างหลักสูตรตามกรอบของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตรงตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

6.1 องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 43 ตัวชี้วัดประกอบด้วย องค์ประกอบด้านครู ด้านนักเรียนด้านหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ และด้านผู้บริหารสถานศึกษาผลการสังเคราะห์องค์ประกอบ ทำให้ได้องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการประเมินองค์ประกอบพบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่ได้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ บุนหา คงราช (2560 : 99-104) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา พบว่ามีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรการศึกษา 2) ด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง 3) ด้านเทคนิคการสอน 4) ด้านคุณลักษณะของครู 5) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน 6) ด้านการบริหารจัดการ

6.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีพบว่า สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีโดยรวมมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบด้านหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุนหา คงราช (2560 : 99-104) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคนิคกระบวนการสอน

สภาพที่พึงประสงค์การจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีพบว่า โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด คือ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ องค์ประกอบด้านนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ บุษงา คงราช (2560 : 99-104) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ซึ่งพบผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านคุณลักษณะครู ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ

6.3 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 48 ตัวชี้วัด ดังนี้

6.3.1 ด้านนักเรียน ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัดคือ 1) นักเรียนเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงานเกี่ยวกับการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อจะได้จัดกระบวนการเรียนรู้ได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด 3) นักเรียนมีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ 4) นักเรียนฝึกประเมินผลงาน ฝึกประเมินตนเอง ปรับปรุงตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อที่จะนำมาพัฒนาตนเองให้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 5) นักเรียนเป็นคนร่าเริง แจ่มใส รู้จักดูแลสุขภาพร่างกาย รู้จักดูแลตนเอง และรักการออกกำลังกาย มีสมรรถนะทางกายตามเกณฑ์ที่กำหนด 6) นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเองเสมอ มีความใฝ่เรียนใฝ่รู้ตลอดชีวิต 7) นักเรียนรักและเห็นความสำคัญของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์และหวงแหนวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น 8) นักเรียนฝึกปฏิบัติ ฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ จนเกิดการสร้างองค์ความรู้ได้เอง และค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง 9) นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูล สร้างองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนและชุมชนได้อย่างมีความสุข 10) นักเรียนเป็นบุคคลที่มีความทันสมัย ทันทต่อเหตุการณ์ สามารถใช้เทคโนโลยีต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ตัวชี้วัดของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธิตา ดอนฟุงไพโร (2548 : 59-62) ที่ได้นำเสนอความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่าควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ปลูกฝังความรับผิดชอบ ปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหวให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน ได้เห็นและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังเจตคติที่ดี ส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียนและส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่างๆ ซึ่งลักษณะของการจัดกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ สามารถสอดแทรกในการดำเนินการตามตัวชี้วัดด้านนักเรียนได้อย่างสอดคล้องกัน

6.3.2 ด้านครู ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด คือ 1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการที่ผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สากล 2) ครูจัดสื่อการสอน สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อจูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ 3) ครูรู้และเข้าใจส่วนดี ส่วนด้อยของนักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง 4) ครูเตรียมกิจกรรม และสถานการณ์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติให้มากที่สุด แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาและเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง 5) ครูเป็นแบบอย่างที่ดี และปลูกฝังระเบียบวินัย ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมตามวิถีวัฒนธรรมไทยให้นักเรียน 6) ครูประเมินและพัฒนาตนเองสม่ำเสมอ โดยการอบรม/ศึกษาดูงานเกี่ยวกับคุณลักษณะการจกักรบวนกรเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างดี 7) ครูมีความถนัดในวิชาที่จะสอน และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8) ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามความสามารถ ความถนัด ความชอบของนักเรียน และ 9) ครูมีความทันสมัย และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ผลการพัฒนาตัวชี้วัดด้านการพัฒนาแนวทางการจกักรบวนกรเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่าการพัฒนาด้านครู ควรพัฒนาให้ครูมีการเตรียมการสอนโดยบูรณาการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาสากล จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีความเข้าใจนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนรู้จักศึกษาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยดูแลและชี้แนะ ซึ่งสอดคล้องกับ สอนอง อินละคร (2544 : 2-6) ได้เสนอหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า ครูคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งการเรียนรู้กล่าวคือ ครูเป็นผู้คอยแนะนำ และสามารถค้นคว้าหาวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน

6.3.3 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด คือ 1) มีการอบรม ศึกษาดูงานสัมมนาวิชาการด้านการบริหารจัดการ ให้ครูสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนางานต่าง ๆ ได้ที่วางแผนไว้อย่างเป็นระบบ 2) การจัดปัจจัยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สามารถประสบผลสำเร็จได้ 3) การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนวทางการประกันคุณภาพจากภายนอก เพื่อนำมาแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การจัดแหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้เพียงพอและเหมาะสมกับวัย ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน 5) การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน มีการนิเทศติดตามผล เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การส่งเสริมให้บุคลากรและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) การกำหนดแผนดำเนินงานยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8) การมีปฏิสัมพันธ์และระหว่างผู้เรียนกับนักเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ห่วงใยซึ่งกันและกันผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการการจกักรบวนกรเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยที่สนับสนุนด้านการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครู ได้แก่ การศึกษาของ Maddox (2003 : 112-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการฝึกอบรมครูเรื่องกลวิธีทฤษฎีและโครงสร้างการเรียนรู้ร่วมต่อผลการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียนในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า การอบรมให้ความรู้แก่ครู ช่วยให้ครูได้เชื่อมโยงเนื้อหาไปในทางบวก ทำให้สามารถเรียนรู้และจดจำได้มากขึ้น ช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน ตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการ ยังแสดงให้เห็นการจกระบบการสนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนทั้งภายในโรงเรียน และชุมชนได้มีส่วนร่วม มีการวางระบบการประเมินผล การนิเทศติดตาม การจัดทำรายงาน และมีการบริหารจัดการอย่างเป็นกัลยาณมิตรร่วมกัน

6.3.4 ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด คือ 1) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการอย่างหลากหลาย เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นทั้งในและนอกโรงเรียน กิจกรรมเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน 2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล ฝึกวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 3) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4) มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน 5) มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา 6) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง 7) ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมตัวชี้วัด มีความสอดคล้องกับ นวลจิตต์ เขาว์กัรติพงศ์ และคณะ (2545 : 8-9) ซึ่งได้เสนอหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

6.3.5 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งมั่นและอุทิศตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรภายในสถานศึกษา 2) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนประเมินผลการบริหารงาน 3) มีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม สัมพันธ์ชุมชนบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาการศึกษา 4) มีความสามารถในการบริหารวิชาการ และเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล สามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา 5) ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินภายในและภายนอกมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 6) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ จัดหาทรัพยากร และแหล่งเรียนรู้เพียงพอ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ 7) ผู้บริหารสามารถให้คำปรึกษา คอยชี้แนะเมื่อครูมีปัญหา และควรลดภาระด้านอื่นของครูให้น้อยที่สุด เพื่อให้ครูมีเวลาอยู่กับนักเรียนมากที่สุด 8) ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาร่วมกันเมื่อพบปัญหา สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (2551 : 20-22) ที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์ให้ก้าวหน้า จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ผู้บริหารควรจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับบริการแก่อาจารย์ จัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารจะต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งให้ขวัญกำลังใจผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีการหลากหลาย

6.3.6 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด คือ 1) หลักสูตรต้องเอื้อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้และเกิดการใฝ่รู้ตลอดชีวิต 2) หลักสูตรมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น หลากหลาย ต่อเนื่อง เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง ตรงตามความถนัด ความสามารถของผู้เรียน มีความทันสมัย มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง (ข้อ 2 รวมกับ ข้อ 3) 3) ผู้เรียน ชุมชน และสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ตรงตามความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน 4) เป็นหลักสูตรสู่อานาคต มีเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน รวมไปถึงทักษะอาชีพและการดำรงชีวิต 5) กำหนดโครงสร้างหลักสูตรตามกรอบของหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตรงตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน 6) เนื้อหาสาระต้องมีความสมดุลระหว่างศาสตร์และศิลป์ ทฤษฎี การปฏิบัติ และธรรมชาติของผู้เรียนสอดคล้องกับ Myers (2012 : 351-A) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับประถมศึกษา การศึกษาพบว่า พื้นฐานและวิธีการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดมนุษยนิยมการสอนนั้น ข้อสังเกตในการวิจัย คือ วิธีการสอนที่เป็นประโยชน์สำหรับทั้งนักเรียนและครู วิธีการดังกล่าวขึ้นอยู่กับเป้าหมายความเป็นประชาธิปไตย ความยืดหยุ่น, การไว้วางใจ และความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยให้กับนักเรียนทุกคน Carl Rogers ถือเป็นผู้ค้นพบทฤษฎีการสอนที่เน้นบุคคลเป็นสำคัญและทฤษฎีที่ขัดแย้ง “การทำลายความสัมพันธ์คือ การสร้างความเป็นหนึ่งด้วยความเห็นใจ ความเข้าใจนักเรียนแท้ (ถูกจริง) โดยไม่มีเงื่อนไขทางบวก (การรับรางวัล)” ครูต้องสร้างความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับนักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองและผู้บริหารต้องให้การสนับสนุน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

7.1.1 การนำแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานีไปใช้ สถานศึกษาควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านคน งบประมาณ ทรัพยากร และวิธีการดำเนินงาน มีการวางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นระบบ โดยมีแผนการดำเนินงานหลัก และแผนการดำเนินงานย่อยสอดคล้องกับการพัฒนาแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านครู ด้านการบริหารจัดการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านบริหารสถานศึกษา และด้านหลักสูตร

7.1.2 การตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาควรเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา โดยมีการวางแผนการตรวจสอบและประเมินผล จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจสอบและประเมินผล กำหนดเครื่องมือ และการสรุปและสะท้อนผลการประเมิน โดยตรวจสอบและประเมินผลตามความมุ่งหมายของการดำเนินงาน

7.1.3 การเตรียมความพร้อมด้านนักเรียนและการพัฒนานักเรียนด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเสริมสร้างการฝึกระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และมีความรับผิดชอบให้แก่นักเรียน

7.1.4 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีหลักสูตรที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้และเกิดการใฝ่รู้ตลอดชีวิต

7.1.5 สถานศึกษาควรจัดให้มีปัจจัยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้ประสบผลสำเร็จ

7.1.6 กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรส่งเสริมหรือสอดแทรก การจัดกิจกรรม เพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน มีการพัฒนาสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา และมีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้วิธีการสอนแบบผสมผสานหรือแบบบูรณาการ ได้แก่ โครงการและการสอนแบบสืบเสาะความรู้ การเรียนรู้แบบศูนยการเรียนและเกมการศึกษา เป็นต้น โดยเปรียบเทียบวิธีการสอนที่เหมาะสมและส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

7.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีความสนใจใคร่รู้เป็นพื้นฐานเบื้องต้น และจึงเริ่มเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

ธนพร แก้ววารุณ. (2551). ทรรศนะของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครอุดรธานีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- นวลจิตต์ เชาวกีร์ติพงศ์ และคณะ. (2545). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร : ประมวลสาระการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุหงา คงราช. (2560). **การพัฒนาแนวทางพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พุดิตา ดอนฟุ้งไพร. (2548). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือและการเรียนแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. (2551). **คู่มือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- สนอง อินละคร. (2544). **เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). **บันทึก สมศ. 2553**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา.
- Maddox, JeanViola. (2003). **Teacher Training in Multiple Intelligences Strategies and Cooperative Learning Structures to Effect a change in the Classroom. Dissertation ABSTRACTs International**. 64(1). July 2003. 112-A.
- Myers, C. A. (2012). **Participation in Sustainability Science : National and Global Networks**. NSF/CAISE Meeting on Sustainability Science. 2/5-2/7. Arlington, Virginia.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ สุรชา อมรพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.สมทรง สิทธิ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงค์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและเสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์ ตลอดจนระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย รวมทั้งเสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือปรับปรุงและแก้ไขงานวิจัยให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ขอขอบคุณ คณะผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขอขอบคุณบิดา มารดา และคุณยาย ผู้อบรมเลี้ยงดูให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจ ให้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้